

Postoupení věci

Při zjišťování úmyslu jednajícího soud přihlíží toliko k těm okolnostem, které mohl vnímat i adresát právního jednání (pro výklad právního jednání je určující skutečná vůle (úmysl) jednajícího (která byla anebo musela být známa adresátovi), již je třeba upřednostnit před jejím vnějším projevem (např. objektivním významem užitých slov)).

Je-li právní názor vyjádřený v rozhodnutí Nejvyššího soudu v rozporu s již dříve vydaným sjednocujícím rozhodnutím velkého senátu k takové právní otázce, jde o rozpor v judikatuře Nejvyššího soudu již vyřešený. Za takové situace proto není třeba, aby se velký senát v dalším rozhodnutí k takové právní otázce vyjádřil, jakkoli některá navazující rozhodnutí Nejvyššího soudu mohou být s takovým rozhodnutím velkého senátu v rozporu.

Nejsou-li splněny podmínky uvedené v § 20 zákona o soudech a soudcích a byla-li věc přesto postoupena velkému senátu příslušného kolegia Nejvyššího soudu, rozhodne tento senát o jejím přikázání příslušnému (tříčlennému) senátu k projednání a rozhodnutí.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 31 Cdo 3810/2023-210 ze dne 14.2.2024)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce Spolek-XIIX, z. s., se sídlem v Č.L., zastoupeného JUDr. N.S., advokátkou se sídlem v P., proti žalovanému M. D., zastoupenému Mgr. P.S., advokátem se sídlem v Č.L., o zaplacení částky 200 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 37 C 6/2021, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 21. 12. 2022, č. j. 35 Co 155/2021-182, tak, že věc se přikazuje k projednání a rozhodnutí senátu 23.

Z odůvodnění:

- Okresní soud v České Lípě (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 26. 5. 2021, č. j. 37 C 6/2021-88, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci (jeho procesnímu předchůdci Centrum bydlení u sv. ANTONIE, z. s.) částku 200 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % p. a. od 30. 10. 2020 do zaplacení (výrok I.), zamítl žalobu o zaplacení úroku z prodlení ve výši 8,25 % p. a. z částky 200 000 Kč od 19. 10. 2020 do 30. 10. 2020 (výrok II.) a uložil žalovanému náhradu nákladů řízení vůči žalobci (výrok III.).
- K odvolání žalovaného Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 21. 12. 2022, č. j. 35 Co 155/2021-182, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. změnil tak, že zamítl žalobu o zaplacení částky 200 000 Kč s příslušenstvím (první výrok), a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).
- Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce (dále též „dovolatel“) dovolání s tím, že je považuje za přípustné ve smyslu § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a jež má být dovolacím soudem posouzena jinak.

4. Tříčlenný senát oddělení č. 23, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a o něm rozhodnout, věc proto postoupil k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia (dále též jen „velký senát“) podle § 20 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů s poukazem na rozpornou judikaturu Nejvyššího soudu v otázce výkladu právního jednání, jde-li o význam jazykového znění takového jednání.

5. Velký senát přisvědčuje procesnímu senátu 23, že je zde soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu, který se v otázce výkladu právního jednání odchyluje od jiné judikatury Nejvyššího soudu.

6. Konkrétně tak v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2022, sp. zn. 33 Cdo 1500/2022, dovolací soud uvedl, že ustanovení § 555 odst. 1 o. z. (dříve § 35 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013) předpokládá, že o obsahu právního jednání může vzniknout pochybnost, a pro ten případ formuluje pravidla, která ukládají soudu, aby tyto pochybnosti odstranil výkladem. Podle ustálené judikatury soudů výklad právního jednání může směřovat jen k objasnění toho, co v něm bylo projeveno, a vůle jednajících se při výkladu právního jednání vyjádřeného slovy uplatní, jen není-li v rozporu s jazykovým projevem; tato pravidla se použijí i při výkladu písemného právního jednání. Jazykové vyjádření právního úkonu musí být vykládáno nejprve prostředky gramatickými (z hlediska možného významu jednotlivých použitých pojmů), logickými (z hlediska vzájemné návaznosti použitých pojmů) či systematickými (z hlediska řazení pojmů ve struktuře celého právního úkonu). Kromě toho soud posoudí na základě provedeného dokazování, jaká byla skutečná vůle stran v okamžiku uzavření smlouvy. Podmínkou pro přihlídnutí k vůli účastníků však je to, aby nebyla v rozporu s tím, co plyne z jazykového vyjádření jednání. Interpretace obsahu právního jednání soudem podle § 555 odst. 1 o. z. totiž nemůže nahrazovat či měnit již učiněné projevy vůle; použití zákonných výkladových pravidel směřuje pouze k tomu, aby obsah právního jednání vyjádřeného slovy byl vyložen v souladu se stavem, který existoval v době smluvního ujednání stran. (Obdobně např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2019, sp. zn. 33 Cdo 1565/2018, a ze dne 26. 7. 2022, sp. zn. 33 Cdo 1895/2021, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2023, sp. zn. 33 Cdo 2123/2022).

7. Naopak Nejvyšší soud například v rozsudku ze dne 25. 4. 2017, sp. zn. 21 Cdo 5281/2016, vyložil opačný závěr, že na rozdíl od právní úpravy v předchozím občanském zákoníku (zákoně č. [40/1964](#) Sb.), podle níž bylo třeba právní úkony vyjádřené slovy vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem (srov. ustanovení § 35 odst. 2 obč. zák.), a ve vztahu k níž dovolací soud ve své ustálené judikatuře dovodil, že podmínkou pro přihlídnutí k vůli účastníků je to, aby nebyla v rozporu s tím, co plyne z jazykového vyjádření úkonu (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1998, sp. zn. 25 Cdo 1650/98, který byl uveřejněn v časopise Právní rozhledy, č. 7, roč. 1999, s. 386, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1116/2001), právní úprava v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, účinném od 1. 1. 2014, opouští – jak vyplývá i z důvodové zprávy k tomuto zákonu – důraz na formální hledisko projevu, typický pro předchozí občanský zákoník (srov. zejména ustanovení § 35 odst. 2 obč. zák.), a klade větší důraz na hledisko skutečné vůle jednajících osob. Základním hlediskem pro výklad právního jednání je tedy podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 úmysl jednajících (popřípadě – u vícestranných právních jednání – společný úmysl jednajících stran), byl-li takový úmysl druhé straně (adresátovi projevu vůle) znám, anebo musela-li (musel-li) o něm vědět. Při zjišťování tohoto úmyslu je třeba vycházet z hledisek uvedených v ustanovení § 556 odst. 2 o. z. a přihlídnout též k praxi zavedené mezi stranami v právním styku, k tomu, co právnímu jednání předcházelo, i k tomu, jak strany následně daly najevo, jaký obsah a význam právnímu jednání přikládají. Teprve v případě, že ani za použití uvedených výkladových pravidel nelze zjistit úmysl jednajících, se uplatní objektivní metoda interpretace a projevu vůle se přisuzuje význam, jaký by mu zpravidla přikládala osoba v

postavení toho, jemuž je projev vůle určen. (Shodně např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2019, sp. zn. 23 Cdo 3359/2018, ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 21 Cdo 2226/2018, ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. 21 Cdo 4606/2018, ze dne 16. 9. 2021, sp. zn. 21 Cdo 2954/2020, ze dne 25. 3. 2022, sp. zn. 21 Cdo 3269/2020, ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 23 Cdo 1537/2021, či ze dne 10. 3. 2023, sp. zn. 21 Cdo 1929/2021, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2020, sp. zn. 32 Cdo 1853/2020).

8. Velký senát v této souvislosti poukazuje na závěry rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 31 Cdo 684/2020, uveřejněného pod číslem 37/2021 Sb. rozh. obč., v němž se mimo jiné věnoval otázkám výkladu právních jednání. V citovaném rozhodnutí zdůraznil, že každé právní jednání, bez ohledu na to, zda se navenek jeví jako jednoznačné (jasné), zásadně podléhá výkladu. Je tomu tak již proto, že sám závěr o jednoznačnosti (jasnosti) určitého právního jednání je výsledkem jeho výkladu. Pro výklad jakéhokoliv právního jednání je podstatný jeho obsah, nikoliv např. jeho označení či pojmenování (§ 555 odst. 1 o. z.). Skutečnost, že osoba činící právní jednání je nesprávně (např. v důsledku svého mylného právního názoru) označí, nemá při výkladu právního jednání zásadně žádný význam. Při zjišťování úmyslu jednajícího soud přihlíží toliko k těm okolnostem, které mohl vnímat i adresát právního jednání. Jinými slovy, pro výklad právního jednání je určující skutečná vůle (úmysl) jednajícího (která byla anebo musela být známa adresátovi), již je třeba upřednostnit před jejím vnějším projevem (např. objektivním významem užitých slov).

9. Je-li právní názor vyjádřený v rozhodnutí Nejvyššího soudu v rozporu s již dříve vydaným sjednocujícím rozhodnutím velkého senátu k takové právní otázce, jde o rozpor v judikatuře Nejvyššího soudu již vyřešený. Za této situace proto není třeba, aby se velký senát v dalším rozhodnutí k takové právní otázce vyjádřil, jakkoli některá navazující rozhodnutí Nejvyššího soudu mohou být s takovým rozhodnutím velkého senátu v rozporu.

10. Velký senát poukazuje na to, že Nejvyšší soud vysvětlil ve stanovisku svého pléna ze dne 14. 9. 2011, Plsn 1/2011, uveřejněném pod číslem 1/2012 Sb. rozh. obč., že velký senát příslušného kolegia Nejvyššího soudu má právo i povinnost posoudit, zda jsou splněny zákonné podmínky k tomu, aby mu byla věc postoupena k projednání a rozhodnutí, dodává, že postup předpokládaný ustanovením § 20 odst. 1 a 2 zákona o soudech a soudcích se uplatní jen tehdy, jde-li skutečně o právní názor, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu. Nejsou-li splněny podmínky uvedené v § 20 zákona o soudech a soudcích a byla-li věc přesto postoupena velkému senátu příslušného kolegia Nejvyššího soudu, rozhodne tento senát o jejím přikázání příslušnému (tříčlennému) senátu k projednání a rozhodnutí.

11. Velký senát tedy pro poměry této věci uzavírá, že nejsou splněny podmínky, za kterých může postoupenou věc projednat a rozhodnout o ní; proto ji přikazuje k projednání a rozhodnutí (zpět) tříčlennému senátu č. 23.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)